

František Krejčí
Filosofická revue
(Česká mysl 25, 1929, s. 90-91)

Filosofická revue nazývá se odborný čtvrtletník pro filosofii, který začal vycházet počátkem ledna 1929 v Olomouci za redakce ThDr. Metoděje Habáně z řádu Praedicatorum a nákladem profesorů bohosloveckého učiliště řádu dominikánů v Olomouci. Je to tedy časopis teologický a vystupuje-li na naši veřejnost pod vlajkou filosofie, víme, co si máme o tom myslet. Nemusíme zvlášť dokazovat, že teologický, vědeckou metodou psaný časopis byl by opravdovým ziskem pro naši literaturu a také pro naše filosofické myšlení vůbec. Koncentrace vážných myslitelů teologických, jichž ani u nás, jak z vlastní zkušenosti víme, není nedostatek, ale jichž jména nečteme v seznamu přispěvatelů, by jenom pozvedla úroveň snah o zušlechtění náboženského myšlení a citění. Jestliže však se vystrkuje právě u nás vlajka filosofie, když přece jest u nás veřejnost zajedno v tom, že teologie a filosofie jsou dvě různé věci, nechce se mi tendence a směr nového časopisu jevit ve slibném světle. V cizině vycházejí také teologické časopisy s programem řešit nebo řekněme pokoušet se o řešení problémů filosofických, časopisy věnované pěstování filosofie Tomášovské, ale neskrývají se s tendencí tou, a zvou se bez zdráhání novoscholastickými revuemi nebo podobnými názvy. Neslušela by nám také taková neoscholastika? a může vůbec katolická obec myslitelská filosofovat na jiném principu než na principu středověké scholastiky ve službách víry a církve? Proč to tedy nepřiznat přímo? Programový článek Radost z pravdy na prvním místě otištěný jakoby tu věc chtěl zakrýt; ale přes všechnu hluše vzletnou a bombasticky frázovitou dikci vysvítá konec konců z něho, že to je radost z pravdy, kterou člověk má dříve, než začne filosofovat, čili že člověk k filosofii potřebuje víru. A to ovšem není filosofie a docela ne odborná filosofie, jak hlásá titul. Bude to časopis protifilosofický; nic nebude filosoficky řešit a nic hledat, nýbrž jenom polemizovat s ostatní filosofií naší a útočit. Jména přispěvatelů z kruhů laických na titulním listě uvedená jsou u nás v tomto způsobu filosofování osvědčená a známá hlavně z kampaně spiritistické a z polemik proti vědecké psychologii bez duše, která, jak se zdá, je ze všeho pánům nejvíce proti mysli. V tomto prvním čísle jsou už také ukázky velice přesvědčivé, že se to s vědeckostí a odborností příliš rigorózně nemíní a mínit nebude a že třeba bude v jednom článku tvrzen opak toho, co se tvrdí v druhém. Jeden sloup katolického odbornictví filosofického z kruhu laiků, MUDr. Hynek, mluví na s. 26 o porážce empirické psychologie prof. Krejčího, kterou jí přivodily psychoanalytické a hloubkově duševědné poznatky, že oblast bdělého vědomí je pouze jedním procentem veškerého našeho duševního dějství vůbec, což bylo prý také metapsychologicky a biologicky nade vše pochybnost zjištěno. Zakládá si tedy pan dr. Hynek na Freudovi. Ale v článku Základy konstruktivismu mluví se o Freudově podvědomí jako o místu, kam se uchylují všichni ztracenci, vagabundi, bonvivanti a lidé bez domova, již ale nějakým domovem se přesto chtějí prokázat. Pan dr. B. Fučík, autor tohoto článku, nemyslel tu jistě na dr. Hynka (?); ale neshoda s míněním jeho o psychoanalýze je tu patrna. A takových sporů je už v prvním čísle více.

Metoděj Habán
Odpověď F. Krejčímu
(Filosofická revue 1, 1929, s. 143-144)

Kritika Krejčího je slovní hříčkou, která snad urazí toho, na něhož byla obrácena, ale vědecky nic neznamená. ... Proč myslí Krejčí, že Filosofická revue je teologickým časopisem, vždyť přesně rozlišuje obojí, jak sám uvádí, ale jen tam, kde se jedná o

neoscholastickou filosofií. Věda se rozlišuje od druhé předmětem. Ta věda je osamostatněna, která má svůj vlastní předmět (obiectum formale), např. fyzika se liší od chemie a astronomie atd. právě podle vlastní stránky, kterou ve věcech pozoruje, to je její vlastní předmět. Filosofie se liší od teologie rovněž pro tůž důvod, protože má svou vlastní povahu, rozumovými silami prozkoumat příčiny vesmíru, to je nejvšeobecněji vyjádřený předmět filosofie, kdežto předmětem teologie jsou pravdy Boží, Bůh sám, pravda sama, pokud se jí samé zalíbilo dát se poznat zjevením. Jenom neznalost scholastické filosofie jí krátce odbývá, že pochází z nadpřirozeného světla (srov. Drtina) a klade jí teologické prvky.

Neoscholastická filosofie zůstává tedy čirou filosofií a není skrývanou teologií, jak úzkostlivě volá Krejčí. Má svůj zvláštní, přesně samostatný předmět, své metody, své rozumové světlo, a tím se dostala dále než moderní filosofie okradená criticismem a pozitivismem o svůj nejkrásnější hloubavý závoj.

Úzkost Krejčího roste a jeví se hlavně výkřikem o Filosofické revui: „Bude to časopis protifilosofický, nic nebude filosoficky řešit a hledat, nýbrž jenom polemizovat s ostatní filosofií naší a útočit.“ (s. 91) Bojí se tedy polemizování a útočení? My máme kladný úkol, kterého se přidržíme, soustavně vykládat pozitivní stránky filosofie, ovšem nemůžeme mlčet k tomu nesmírnému vědeckému bezpráví, kterého se dopustil Drtina a jiní, odsuzovat scholastickou filosofií několika slovy, vytvořeným pojmem o ní, který neodpovídá skutečnosti. První podmínkou kritiky jiného systému je osvojit si jej přesně a správně, nejenom o něm něco kusého a zdálky zaslechnout, zvláště ale napadat něco, co v něm nikdy neexistovalo, nesvědčí příliš o vědeckosti postupu. Scholastická a rovněž nescholastická filosofie má stejné právo na vědeckou existenci, proč jí tedy terorizovat hned na počátku podobnými výkřiky?

Nezůstane zakřiknuta, poněvadž její objektivní a všestranný postup jí zajišťuje jméno: *Philosophia perennis*.

Radost z pravdy dojala Krejčího, neboť uznává svými, byť i kritickými slovy, že plnou radost může mít jen ten, kdo našel plnou pravdu. Uskutečňuje se ale jistý stupeň radosti i u toho, kdo hledá skutečně pravdu, aby ji našel, a nehledá jen proto, aby hledal, neboť tím si zavírá cestu k pravdě a tedy k radosti. „Frázovitá dikce“, kterou vytýká Krejčí prvnímu úvodnímu článku, dává repliku na frázovitou dikci Drtinovu, kterou jsme dokázali, kterou ale nedokazuje Krejčí.

K filosofii člověku stačí zdravý rozum jako apriorní prvek, ale zároveň upřímná snaha ve své filosofii dopět k cíli, k poznání. Filosofie je cesta k moudrosti, k plnosti pravdy, zůstává-li cestou bez cíle, je bezvýznamná. Víra nesahá do filosofie, jak myslí Krejčí; víra je dar Boží, účastenství na Božím poznání, které může udělit jedině Bůh, proto nikdy si křesťanská filosofie nečinila nárok na víru. Vysvětluje jen přirozené pravdy, kterých pak může použít teologie k vysvětlení, že neodporují zjeveným pravdám, poněvadž je jeden Původce vší pravdy – Bůh.

„Psychologie bez duše, která je ze všeho pánům nejvíce proti mysli,“ jak píše dále Krejčí, je zoologií bez živočichů, proto nepůsobí velký rozruch v mysli spolupracovníků Filosofické revue. Její nemožnost je samozřejmá a její výsledky jsou ve vědě nikoliv pokrokem, nýbrž úpadkem (aniž mluvíme o praktických následcích).